

Eltérő motivációk, eltérő viselkedés A ferencesek és a klérus az ünnep alatt

Kutatócsoportunk főképp a klérussal illetve a templomban, a kolostor folyosóin és a sekrestyében feltűnő zarándokokkal foglalkozott. Megfigyelésünk szerint a klérushoz tartozók viselkedése nagyon eltérő attól függően, hogy a nyilvánosság előtt vannak vagy sem.

A nyilvánosság előtt és a színpalak mögött

A nyilvánosság előtti a papság kötött hierarchia szerint jelent meg, melyet a viselkedés és a ruha is tükrözött. Ezek pontosan jelezték az adott egyéntől elvárt szerepet. Az egyes egyének hatásköre szűkre szabott volt.

A szimbolikus tartalommal telített ruhák és a cselekvések hasonlóak voltak egy színházi előadáshoz.

A csoport színpalak mögötti viselkedése sokkal kevésbé volt hierarchizált. A világi papság körében némi hierarchia tükröződött a ruházatban, ám a szerzetesek ruházata teljesen hasonló volt. A novíciusok és a provinciális ugyanazt a habitust viselte.

A klérus mise alatti standardizált viselkedéséhez képest sokkal individuálisabbak voltak a színpalak mögött, személyiségük szabadabban nyilvánult meg.

Hasonló kontraszt volt megfigyelhető a különböző liturgikus tárgyak, csengők, tömjén tartók és perselyek kezelésében. A nyilvánosság előtt ezeket a tárgyakat nagy odafigyeléssel és kegyelettel kezelték, de a misén kívül ez a megkülönböztetett figyelem nem volt tapasztalható. Az egyedüli kivétel a Biblia volt, melyet mindig nagy kegyelettel kezeltek.

A liturgikus alkalmakon kívül egy másfajta hierarchia volt megfigyelhető a klérus körében. A szerzetesek közötti kapcsolat sokkal rugalmasabb volt. A szegedi ház főnöke ugyanúgy kiveszi a részét a közösség minden munkájából, mint a többi testvér.

Azaz a klérus viselkedésének vizsgálata után egy kettős hierarchiát vázolhatunk fel, melyet a nyilvánosság befolyásol. A szertartások vége tulajdonképpen az egyik hierarchiából a másikba való átmenet időszaka.

Beszélgetések a szerzetesekkel

Kutatásunk során négy hosszú interjút készítettünk a szerzetesekkel. Elsőként arról faggattuk őket, hogy mit jelent ez az ünnep számukra.

A kolostor ma egy ferences közösség otthona. Templomuk, mely az alsóvárosi plébánia templom is, kegyhely. Ennek ellenére a szerzetesek úgy érzik a búcsú ilyen formában való megünneplése nem tükrözi az ő lelkiségüket. Sokkal inkább szolgáltatóknak érzik magukat semmint résztvevőnek. A helyiek, az alsóvárosiak számára ünnep a búcsú. A templom takarításában és felvirágzásában aktívan részt is vesznek. Ám tőlük eltérően a szerzetesek nem érzik ennek az ünnepnek a különleges jelentőségét.

A kolostor lakóit megkérdeztük mindennapi életükről is. Elmondták, hogy az alsóvárosi ferences kolostor a magyar ferencesek tanulóháza. Éppen ezért döntően fiatalok lakják.

A barátok véleménye szerint a kolostor egy nagy család, melyet a házfőnök vezet. E közösségben mindenkinek meg van a maga feladata. Mivel a barátok nem hordanak maguknál pénzt, ezért esetleg felmerülő kiadásaikra a pénztárostól vagy annak helyetteseitől kell pénzt kérniük. Ugyancsak egy-egy testvér foglalkozik a bevásárlással, a könyvtárral kapcsolatos kérdésekkel illetve a szegények étkeztetésének megszervezésével.

Mivel a fiatal barátok 1990 után kapták vallásos nevelésük jelentős részét, amikorra a II. Vatikáni Zsinat már éreztette hatását, a búcsúban megnyilvánuló lelkiség számukra idegen és neheztelnek azért, hogy a búcsú miatt félbe kell szakítaniuk nyári szünetüket.

Az ünnepel kapcsolatos vélemények

A zárándokok és az ünnepen résztvevő papság (a szerzetesekkel együtt) más-képp képzelel el az ünneplést. E különbség némi feszültséget okoz. A szerzetesek kizárólag akkor vettek részt az ünnepen, ha be voltak osztva és általában nem csatlakoztak a zárándokok énekeihez. A zárándokok ezzel szemben úgy érezték nem kapnak lehetőséget magán és csoportos áhítatra, ahogy ennek a Kiskanizsáról jöttek hangot is adtak.

Tehát ellentétes elképzelések vannak az események idejéről, időzítéséről és az egész búcsú szerkezetéről. A zárándokok több időt szerettek volna a spontán imára és énekekre, míg a szervezők amennyire csak lehetséges volt ki akarták tölteni az időt különböző szertartásokkal. A legszélsőségesebb példa erre a vasárnap délutáni klasszikus zenei koncert volt. Ez bizonyos zárándokok számára idegen helyé tette a templomot.

A szerzetesek véleménye az ünneppel kapcsolatban

A szerzetesek elmondták, hogy egyáltalán nem mennek ki a vásárba. Némelyikük erős nemtetszését fejezte ki a mutatványosokkal és árusokkal kapcsolatban. Leginkább a profán tér templomhoz közeli volta zavarta őket.

Míg a profán tér igyekezett közel kerülni a szenthez, hogy a vallásos eseményen résztvevők közül vásárlókat szerezzen és így könnyítse meg az árusítást, addig a szent tér igyekezett távol tartani a betolakodó profán teret. Ez az ünnep két része, a szent és a profán közti küzdelemre mutat rá.